

Persikorna blommar! (Bild: Göran Larsson ©)

Hong Kong den 20 mars 2023

Kära vänner!

Som ni ser skriver jag detta rundbrev i Hong Kong. Jag kom hit i fredags, och idag har jag påbörjat min kurs. Detta blir min första undervisning här på över tre år eftersom pandemin förhindrat resandet. Det finns därför ett ömsesidigt uppdämt behov och en alldeles särskild glädje och förväntan inför detta besök. Morgongudstjänsten idag inleddes med "Blott en dag, ett ögonblick i sänder" i kinesisk och engelsk översättning. Psalmen var inte alls vald med tanke på den nyanlände svensken, men det är klart att denna tillfällighet indirekt blev en speciell välkomsthälsning för mig.

Men jag fick också en annan påminnelse om hur lång tid som förflutit sedan jag senast var här. Hela seminariekomplexet ligger otroligt vackert uppe på ett berg. Från mitt rum leder en ganska brant väg dit upp med inte mindre än 121 trappsteg, och den går jag flera gånger om dagen. Förra gången behövde jag inte alls anstränga mig, men när jag steg in på kontoret idag hade jag blivit ganska andfådd. Förutom att jag blivit äldre har jag helt enkelt tränat för lite under pandemin. Jag hoppas att alla dessa steg snart ska gå snabbare och lättare, och att de på olika sätt ska få en fortsättning även när jag inte har ett berg att dagligen bestiga.

Jag måste också nämna att de 121 stegen blivit något av ett lösenord för studenterna och kollegerna här. Om ni undrar hur, så läs Psaltaren 121. Det är en psalm som vi lär oss utantill och kanske ibland läser när vi bestiger berget – och varför inte varje dag oavsett var vi befinner oss?

Nu till några program efter påsk (se också "Kommande händelser" på hemsidan). Under rubriken "Vad hände sedan?" kommer jag att leda en serie bibelstudier över Apostlagärningarna i Viksjö kyrka, Agrargränd 2, Järfälla. De kommer att äga rum måndagar kl. 19:00 den 17/4, 24/4, 1/5, 8/5, 15/5, 22/5 och 29/5. För eventuella frågor, går det bra att kontakta Björn Skogsberg, tel. 08-58021913, bjorn.skogsberg@svenskakyrkan.se.

Jag kommer att hålla ett föredrag lördagen den 6 maj efter helgsmålsbönen kl. 18 i Malma kyrka, Tingsgatan 1, Köping. För närmare information, kontakta Bengt-Ove Andersson, tel. 070-6097167, bengt_malma@live.com.

Sist men inte minst vill jag påminna om sommarkursen på Helsingborgs folkhögskola den 12–15 juni med Jesu liknelser som tema. Jesper Svartvik och jag kommer att belysa åtskilliga liknelser ur olika synvinklar. De kommer inte bara att leda oss in i många nytestamentliga texter utan också till texter i andra delar av vår Bibel och inte minst till paralleller i den rabbiniska litteraturen. På det sättet vill vi fördjupa vår bibelkunskap och belysa både vad som skiljer och förenar judisk och kristen tro och skrifttolkning. Kanske kan vi då förstå vissa liknelser bättre? På vilket sätt är Jesu liknelser speciella eller rentav unika? För information och anmälan, kontakta Marianne Karlsson: Marianne.Karlsson@helsingborg.se, tel. 0320-205840. För allmän information om Helsingborgs folkhögskola, se <https://www.folkhogskola.nu/sok-skolor/Vastra-Gotalands-lan/Helsingborgs-folkhogskola/>.

I kristen tolkning har *Jesu undervisning* – och därmed även hans liknelser – ofta ställts i kontrast till hans samtids skriftlära. Huvudfrågan i relationen mellan judar och kristna är emellertid snarare *vem Jesus var*, och några tankar kring den frågan får bli ämnet för detta nyhetsbrev.

*De 121 trappstegen upp till seminariet är inte bara nyttiga för kroppen utan är också en fröjd för ögat. Just nu är det hibiskus, rhododendron och persikoblom som frikostigt delar med sig av sin skönhet.
(Bild: Göran Larsson ©)*

Få begrepp har väl använts så mycket i polemiken mellan judar och kristna som ordet "Messias". Hur ofta har vi inte hört att skillnaden mellan kristna och judar är att kristna tror att Messias har kommit medan judarna fortfarande väntar på honom. Judar har ofta frågat sig hur kristna kan tro att Messias har kommit så som världen ser ut och så många messianska löften fortfarande är ouppfyllda, medan kristna inte kunnat begripa varför judarna inte tror att Jesus var Messias. Kontrasten förstärks då ofta med att judarna endast väntade på en jordisk befriare, medan Jesu rike inte var av denna världen. Så blev Messias ett slagträ, och inte sällan övergick det i rena förföljelser från den segrande parten mot den lilla minoriteten, som paradoxalt nog var Jesu eget folk, judarna. Detta har sagts många gånger, men denna gång vill jag ta upp en något annan aspekt av den så ofta konfliktfyllda Messiasfrågan.

Det finns många benämningar på Jesus i Nya testamentet. Längst bak i Folkbibeln är de samlade under rubriken "Jesu namn och titlar", och där finns inte mindre än 132 hänvisningar, bland dem givetvis Messias. Fler kunde läggas till och andra tas bort, eftersom de oftare än att vara namn och titlar uttrycker vad Jesus är och betyder. I det här rundbrevet vill jag särskilt belysa ett namn och en titel som jag tycker alltför ofta förbigås med tystnad, trots att det är den som Jesus faktiskt använde flest gånger när han talade om sig själv – "Människosonen".

Den är inte minst aktuell nu när vi befinner oss i fastetiden, som för många kristna världen över är kyrkoårets heligaste tid med stilla veckan, långfredagen och påsken som det allra heligaste. I kyrkorna sjungs psalmen "Se, vi går upp till Jerusalem i heliga fastetider", som är en omskrivning av Jesu ord till sina lärjungar: "Se, vi går upp till Jerusalem, och allt som är skrivet om Människosonen genom profeterna ska gå i uppfyllelse..." (Matteus 20:18; Markus 10:33; Lukas 18:31) Det är nämligen så, att Jesus i synnerhet använder beteckningen Människosonen om sig själv när han talar om sitt förestående lidande, sin död och sin uppståndelse (omkring 20 gånger) och när han säger att han ska återkomma på himlens skyar i makt och härlighet för att döma världen och fullborda alla Guds löften (omkring 25 gånger). När översteprästen Kajafas frågar Jesus om han är *Messias*, Guds Son, svarar han enligt Markus 14:62: "Det är jag, och ni skall få se *Människosonen* sitta på Maktens högra sida och komma bland himlens moln." Han besvarar alltså frågan om Messias med att tala om Människosonen.

Utsikt från mitt kontorsfönster i Hong Kong.
(Bild: Göran Larsson ©)

Det är följaktligen ingen tvekan om att de båda namnen Messias och Människosonen hör samman, men samtidigt råder det en anmärkningsvärd skillnad mellan dem. Endast vid några få tillfällen talar Jesus om sig själv som Messias. Den beteckningen används nästan uteslutande av andra, och när Petrus avlägger bekännelsen om Jesus som *Messias*, förbjuder han strängt sina lärjungar att tala med någon om honom och går genast över till att tala om *Människosonen* och sitt förestående lidande, sin död och uppståndelse. (Markus 8:29; Lukas 9:20–22; Matteus 16:16 och 17:9)

Jesus talar så ofta om sig själv som Människosonen – sammanlagt 76 gånger – att det väcker många frågor om varifrån detta begrepp kommer och vad det betyder. Rent språkligt är "människoson" en översättning av *ben adam* på hebreiska och *bar enash/enosh* på arameiska. Även om det i och för sig skulle kunna betyda "människa", är det uppenbart att det för Jesus och för dem som hörde honom inte handlar om en människa i största allmänhet utan att det är fråga om Människosonen med stort **M** och med bestämd artikel. Ja, det är rentav så, att trots den bokstavliga betydelsen av ordet betecknar det snarast Gud i mänsklig gestalt. I sitt svar till översteprästen ovan förstår vi att Jesus syftar på ett alldeles särskilt bibelställe – Daniel 7:13–14 – där profeten i en syn ser "hur en som liknade en människoson kom med himlens skyar, närmade sig den Gamle av dagar och fördes fram inför honom. Och åt honom gavs makt och ära och rike, och alla folk och stammar och språk ska tillbe honom. Hans välde är ett evigt välde som inte ska ta slut, och hans rike ska inte förstöras." Kan det sägas tydligare att denne "människoson" är av himmelskt ursprung och delar det som endast Gud är och besitter och den tillbedjan som endast tillkommer Honom?

I Bibeln 2000 är *bar enash* översatt med "människa", men denna missvisande översättning osynliggör helt sambandet mellan detta bibelställe och Jesu ord om sig själv som Människosonen. Av sammanhanget framgår det att "den Gamle av dagar" är

Ingången till seminariet med början av de 121 trappstegen.
(Bild: Göran Larsson ©)

Gud, den Högste, som sitter på en tron av eldslågor omgiven av den himmelska härskaran, och att dom ska hållas och böcker öppnas. Den kanske tydligaste kommentaren till denna text finner vi i Jesu ord enligt Johannes 5:22 och 27: "Fadern dömer ingen utan har helt överlämnat domen åt Sonen ... och han har gett honom makt att hålla dom, eftersom han är Människosonen." Jesus behöver aldrig förklara ordet, för det är uppenbart att alla förstår vad det betyder. Däremot kan det väcka strid, när Jesus direkt eller indirekt säger att han är Människosonen. Han blir rentav anklagad för hädelse eftersom det innebär att han gör anspråk på att ha fått Guds makt och auktoritet. Människosonen är Guds Son och världens Frälsare. (Se också Stefanos syn enligt Apostlagärningarna 7:55–56)

Till det hör då också att "Människosonen har makt att förlåta synder" (Markus 2:10), och än mer, att han fått uppdraget att sona världens synder genom det lidande och den död som leder till rättfärdighet. Människosonen och Herrens lidande tjänare i Jesaja 53 belyser varandra ömsesidigt. Så kan Paulus skriva att Jesus "blev utlämnad för våra överträdelsers skull och uppväckt för vår rättfärdiggörelses skull." (Romarbrevet 4:25)

En jämförelse mellan de båda begreppen Messias och Människosonen skulle kanske utifrån den bibliska "klangbotten" som många hade på Jesu tid kunna sammanfattas så, att Messias är en jordisk gestalt som utväljs, upphöjs och smörjes av Gud till att bli den "Smorde" (*Messias* på hebreiska). Men hans *jordiska börd* är här viktig. Han måste komma från Juda stam och vara av kung Davids släkt, eftersom han är utvald att som "Davids son" bli en ny Kung David, som i såväl yttre som inre, jordiskt och andligt avseende ska befria sitt folk Israel och även göra Israels Gud känd av alla folk. Det kan gälla befrielse från jordiska förtryckare, våld och krig, men också en ny skapelse av människors hjärtan både individuellt och för Israel och världens nationer. Se spännvidden av löften enbart i dessa bibelord: Jesaja 2:1–4; 9:1–7; 11; Jeremia 31:27–34; Hesekiel 37; Amos 9:11–15.

Med Människosonen är det nästan som en motsatt rörelse – från himlen till jorden: en himmelsk gestalt som stiger ner från höjden till djupen för att efter fullbordad gärning återvända, upphöjas och förhärligas. Jag tycker åter att Jesu ord i Johannesevangeliet sammanfattar det så tydligt: "Ingen har stigit upp till himlen utom den som stigit ner från himlen: Människosonen." (3:14; se också exempelvis 6:60–62 samt Hebreerbrevet 2:5–9; 8:1) Två mycket olika formuleringar i den apostoliska respektive nicenska trosbekännelsen leder också mina tankar till Messias respektive Människosonen: "... född av jungfrun Maria..." och "... född av Fadern före all tid..." Vi kan också tänka på det skeende som uttrycks i Johannes 1:1–18, alltså det som i kristen teologi ofta kallas för inkarnationen.

Någon har sagt att det allra största endast kan uttryckas på flera olika sätt. Kanske är benämningarna Guds Son, Messias och Människosonen med allt vad de står för ett exempel på detta. Aposteln Paulus skriver just med hänvisning till Jesu lidande och död: "Vad vi förkunnar är Guds hemlighetsfulla vishet, som var fördold men som redan före tidens början av Gud var bestämd att leda oss till härlighet ... Vi förkunnar, som det står i Skriften, vad inget öga sett och inget öra hört och ingen människa anat, det som Gud har berett åt dem som älskar honom." (1 Kor 2:7, 9; se också Rom 11:33–36) Därför finns inget utrymme att peka finger åt något håll, och därför får Messiasfrågan

aldrig förvandlas till ett slagträ mot judarna som fortfarande väntar på Messias – vilket givetvis också kristna gör (se exempelvis Apostlagärningarna 1:6–8). Men jag tror att den kristna väntan mera är präglad av Människosonen än av Messias även om de sammanmälter till *EN*, som samtidigt kallas Guds Son, Messias och Människosonen.

Det må räcka att tänka efter hur många av våra psalmer och böner i psalmboken som alls nämner Messias. Hittills har jag bara kommit på Sv.ps. 108 – "... strö palmer på väg för Messias" – och 264:6: "... jag ser att Jesus Messias är hans namn". Även om det då bara handlar om själva ordet Messias, säger det ändå en del om hur mycket detta namn faktiskt är närvarande i det kristna medvetandet jämfört med begrepp som Frälsaren, Försonaren, Guds lamm etc. Skillnaden blir ännu tydligare när man jämför med den judiska bönboken. Där sjungs varje morgon hymnen *Jigdal*, som grundar sig på Maimonides (1135–1204) tretton trosartiklar, där den sista handlar om de dödas uppståndelse och den nästa sista lyder: "Jag tror med fullkomlig tro på Messias ankomst, och även om han dröjer, kommer jag trots det att vänta varje dag tills han kommer." Sedan återkommer messianska böner i den dagliga gudstjänsten och till och med i *Birkat hamazon*, välsignelsen efter måltiden.

Jesu sista påskmåltid genom kinesiska ögon. Motivet målat på porslin. (Bild: Göran Larsson ©)

Här behöver vi tänka på att judar och kristna menar olika saker med "Messias", och för att bättre förstå och lära oss något av den skillnaden är det nödvändigt att inte bara se *likheten* utan också *olikheten* mellan de båda begreppen Messias och Människosonen och de olika bibelord som de djupast vilar på.

Jag inser att detta ämne är alldeles för stort för detta lilla rundbrev, och att det inte kan bli mer än några antydningar. Jag hoppas dock att även dessa tankar kan inspirera några till att ge sig ut på nya vandringar i Bibelns oändliga landskap, som ingen kan överblicka så länge vi befinner oss i medeltiden mellan begynnelsen och fullbordan. Men för varje litet steg finns ledning och ljus, som det står: "Ditt ord är mina fötters lykta och ett ljus på min stig." (Psaltaren 119:105)

Som så ofta sammanfaller judisk och kristen påsk i år. Den sju dagar långa judiska påsken inleds på kvällen den 5 april, alltså på onsdagen i den kristna stilla veckan. Med en vers ur "lovsången" som Jesus och lärjungarna sjöng under sin sista gemensamma påskmåltid och som fortfarande ingår i det judiska påskritualet önskar jag er en välsignad påskhögtid: "Herren är min starkhet och min lovsång och han blev mig till räddning". (Psaltaren 118:14)

Varma vårhälsningar från Hong Kong, där våren snarast känns som sommar,

Er tillgivne

Göran Larssons jubileumsfond för judisk-kristna relationer

Adress i Sverige: Sommarvägen 1, 177 61 Järfälla; tel. 0730949504

E-postadress: goran.larsson@judiskkristnarelationer.se

Hemsida: <https://www.judiskkristnarelationer.se>

PlusGiro: 195 85 45-4; Bankgiro: 5374-4249

Swish: 1230 872 424